

Vergaderjaar 2023–2024

32 793

Preventief gezondheidsbeleid

Nr. 754

BRIEF VAN DE MINISTER VOOR MEDISCHE ZORG

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 4 juni 2024

Met deze brief informeer ik u over de recente ontwikkelingen en uitdagingen rond de introducties van de exotische tijgermug (*Aedes albopictus*) in Nederland, een invasieve exoot. Deze situatie vraagt onze aandacht vanwege de significante toename van het aantal vondsten in 2023 en de mogelijke overlast die deze muggensoort kan veroorzaken voor de Nederlandse bevolking, evenals de mogelijke gezondheidsrisico's, zoals dengue (knokkelkoorts) of zikakoorts, die deze muggen kunnen opleveren.

Achtergrond en huidige situatie

De introductie van de tijgermug is al langer een bekend fenomeen in ons land. Sinds 2018 is de bestrijding van exotische muggen, door een aanpassing in de Wet publieke gezondheid, onder de directe verantwoordelijkheid van de Minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) gebracht.¹ Het doel van deze wijziging was de vestiging van deze invasieve soorten zo lang als mogelijk uit te stellen en tot nu toe zijn we hierin succesvol geweest.

Echter, de laatste jaren is een toename waargenomen in het aantal locaties met vondsten van de tijgermug: van 5 á 18 locaties tussen 2017 en 2022 naar 37 in 2023. Het verontrustende is dat dit met name in woonwijken is. Deze toename is mede te wijten aan de groeiende populaties in Zuid-Europa, die daar nog steeds in aantal toenemen, en door de uitbreiding van hun areaal in Europa, dat steeds dichterbij ons toe komt. Veelal worden deze muggen onbedoeld meegenomen in voertuigen, zoals personenauto's en vrachtwagens. Door de uitbreiding van hun leefgebied is meer oorsprongsgebied (brongebied) beschikbaar en ligt dit bovendien dichterbij, waarbij de kans hoger wordt dat reizigers

¹ Kamerstuk 32 793, nr. 319

dit mee terug kunnen nemen. De Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit (NVWA) voorspelt voor deze zomer een verwachte voortzetting van deze trend.

Gezien de recente ontwikkelingen en de toename van vondsten in woonwijken, is het realistisch te concluderen dat vestiging voorkomen in Nederland op termijn moeilijk wordt. Dit moment van lokale vestiging bij enkele woonwijken treedt eerder op dan we hadden voorzien. Eerder was het idee dat met een centrale aanpak het nog een tiental jaren zou duren voordat exotische muggen zich hier zouden vestigen. Echter, de huidige toename legt een zware druk op de capaciteit van de NVWA, die niet oneindig uit te breiden is. Hierdoor is het niet langer mogelijk de bestrijding volgens het bestaande draaiboek uit te voeren.

In 2023 heeft de NVWA daarom, in overleg met het RIVM, later in het seizoen het «stoplichtmodel» geïntroduceerd, die een flexibele aanpak in bestrijding mogelijk maakt, gebaseerd op prioriteit en beschikbare capaciteit en met de minste risico's voor de volksgezondheid. Deze aanpak wordt ook in 2024 voortgezet.

Daarnaast intensiveren we op de korte termijn communicatiestrategieën om de bevolking actief te informeren over preventie en de risico's van de tijgermug.

Beiden zijn van groot belang; effectieve voorbereiding en voorlichting zijn essentieel om de maatschappij te beschermen en ondersteunen, en om de publieke gezondheid te waarborgen. Het biedt ons een strategie om de uitdagingen van het nieuwe muggenseizoen, inclusief nabehandeling van de locaties uit 2023 en het aanpakken van nieuwe vondsten, het hoofd te bieden. Aanvullend wordt het ambtelijk overleg met de NVWA in de aanloop naar en tijdens deze zomer geïntensiveerd om goed oog te houden op de ontwikkeling van de vondsten en om af te stemmen over bijvoorbeeld de communicatie.

Toekomstige strategieën en afwegingen

Bovenstaande laat onverlet dat we vooruit moeten kijken naar wat de toekomst ons brengt. Ik heb uw Kamer eerder geïnformeerd over mijn wens om te komen tot een aanpassing van het beleid voor de langere termijn.² In de recente brief van de Minister van Natuur en Stikstof, wordt beschreven waar we in Nederland tegenaan lopen met betrekking tot invasieve exoten.³ In deze brief wordt o.a. de noodzaak van een betere coördinatie tussen verschillende overheidsniveaus en sectoren benadrukt om de introductie en verspreiding van invasieve soorten te beheersen.

Gezien het hoge risicoprofiel voor de volksgezondheid zullen we werken aan een beleid dat burgers beschermt tegen de gevaren gerelateerd aan de aanwezigheid van invasieve exotische muggen, zoals de tijgermug. Het is essentieel om daarvoor een grondige afweging te maken tussen het uitroeien en beheersen van de tijgermug, met een duidelijke verdeling van verantwoordelijkheden tussen het Rijk en andere overheden en organisaties. Gelet op de situatie in landen waar de tijgermug al gevestigd is, zal het werkpakket qua benodigde bestrijdingen ter voorkoming van overlast en het beperken van risico op ziekteoverdracht in de komende jaren vermoedelijk fors toenemen.

Om onze respons op de uitdagingen die de tijgermug stelt verder te verfijnen, heb ik advies gevraagd van de NVWA en het RIVM over

² Kamerbrief stand van zaken tekeraanpak en ziekte van Lyme | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl

³ Kamerbrief reactie op evaluatie Exotenverordening en IPBES-rapport invasieve exoten | Kamerstuk | Rijksoverheid.nl

mogelijke toekomstscenario's. Op basis van deze inzichten zal ik met relevante stakeholders een nieuw haalbaar beleidsdoel en een breed gedragen en effectieve aanpak formuleren. Ik zal u te zijner tijd informeren over de uitkomsten.

Tot slot

Gezien de ernst en de mogelijke gezondheidsrisico's die de tijgermug met zich meebrengt, is een gecoördineerde aanpak van groot belang. Wij blijven ons inzetten, samen met de NVWA, het RIVM, en andere overheden en organisaties, voor een effectieve beheersing en om de maatschappij voor te bereiden op de mogelijke uitdagingen die deze exotische soort kan veroorzaken. Met deze brief hoop ik u voldoende te hebben geïnformeerd.

De Minister voor Medische Zorg,
P.A. Dijkstra